

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иунашъу

Р.А. Къушъхъэр Адыгэ Республикэм и Уплъэкълъытэкълэ палатэ иаудитор ІэнатІэ Іугъэхъэгъэным ехылагъ

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм и Уплъэкълъытэкълэ палатэ ехылагъ» зыфилорэм ия 4-рэ статья илэубытылэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм унашъо ешы:

1. Къушъхъэ Роситэ Ахмэд ыпхъур Адыгэ Республикэм и Уплъэкълъытэкълэ палатэ иаудитор ІэнатІэ Іугъэхъэгъэнэу.

2. Заштэрэ мафэм щегъэжагъэу мы унашъом клуачІэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ

к. Мыекълуапэ, шэкогъум и 18, 2015-рэ илъэс N 1359-1

ТизыкІыныгъэ тибаныгъ

Фестивалэу «Тызэрэзэфэшъафыр тибаныгъ. ТизыкІыныгъэ клуачІэ къытхелъхъэ» зыфилорэ Адыгэ КІэлэгъэджэ колледжэу Андырхъое Хъусен ыцІэ зыхырэм я 9-у мы мафэхэм щызэхашагъ.

— Мы илъэсым Іофтхъабзэм зэхъокІыныгъэшхохэр фэтшыгъэх, — къытфелуатэ колледжым ипашэ игуадзэу Шэуджэн Анжеликэ. — Фестивалым еджаплэхэри, кІэлэгъэджэхэм шІэныгъэ тедзэ зыщызэрагъэгъотырэ гупчэхэри хэдгъэлэжъэнхэу Адыгэ Республикэм шІэныгъэмрэ гъэсэнэгъэмрэкІэ и Министерствэ унашъо зеришыгъэм тигуапэу дедгъаштагъ.

Фестивалым мыгъэ куп 26-рэ хэлэжъагъ. Ахэр районхэм яеджаплэхэм, шІэныгъэ тедзэ къэзытырэ гупчэхэм, гурыт сэнэхъат зыщызэрагъэгъотырэ еджаплэхэм къарыкІыгъэх. НыбжыкІэ купхэм къыхахыгъэ лъэпкъым фэгъэхыгъэ къэгъэлэгъонхэр агъэхъазырыгъэх. Лъэпкъ шъуашэу ялэр зыфедэр, шэн-хабзэу ахэлъхэм Іофтхъабзэм къеколлагъэхэр нэлуасэ афэшІыгъэнхэр ахэм япшъэрыллыгъ.

Республикэм иеджаплэхэм ыкІи шІэныгъэ тедзэ къэзытырэ гупчэхэм къарыкІыгъэ кІэлэгъэджаклохэм декоративнэ-прикладной искусствэм ылъэныкъокІэ шІэныгъэу ялэхэр къагъэлэгъуагъэх. Ащ нэмыкІэу къашъохэр, орэдхэр къагъэхъазырыгъэх. Колледжхэм ыкІи техникумхэм лъэпкъэу къыхахыгъэм шхыныгъоу илэхэр ыкІи къэгъэлэгъон зэфэшъафхэр къагъэхъазырыгъэх.

— ЗыкІыныгъэр гъэпытэгъэным мыщ фэдэ зэхэхъэхэр фелорышІэх. Мамырыгъэу тикъэралыгъо илтыр къэхъумэгъэным, лъэпкъ зэфыщытыкІэхэр гъэпытэгъэнхэм кІэлэгъэджэхэри, кІэлэгъэджаклохэри, республикэм щыпсэурэ цыфхэр зэкІэ пылынхэ фае, — къылуагъ Шэуджэн Анжеликэ.

Іофтхъабзэм мэхъанэу ратырэр зыфедэр, ащ гупшысэу аригъэшІыгъэхэр, яеплыкІэхэр, нэмыкІ упчІэхэри фестивалым къеколлагъэхэм яттыгъэх.

— Мы Іофтхъабзэм сигуапэу сыхэлэжъэ зэпыт, — къытфелуатэ Адыгэ КІэлэгъэджэ колледжэу Андырхъое Хъусен ыцІэ зыхырэм ия 3-рэ курс ис Диана Джегеровам. — Силъэпкъ шхыныгъохэр непэ къэзгъэхъазырыгъэх. Дагыстан Республикэм нахь шагъэлэплэрэ хинкалыр, долмакІэ тызаджэрэр ыкІи нэмыкІ гъомылэпхъэ зэфэшъафхэм непэ фестивалым къеколлагъэхэр нэлуасэ афэшІы, ахэзгъалэхэ сшлоигъу.

Мыекълуапэ медицинэ колледжым

джым кыкІыгъэ купым тызэрэщигъэгъозагъэмкІэ, блэкІыгъэ илъэсхэм къэндзал, ермэл лъэпкъхэм якультурэ, ягъомылапхъэхэр къагъэлэгъогагъэх. Мыгъэ Чэчэн Республикэм къытегушылэнхэу тыраубытагъ. Лъэпкъэу къыхахыгъэм гъомылапхъэу ыгъэлэплэхэрэр къагъэхъазырыгъэх, ахэр дахэу къагъэкІэрэкІагъэх.

— Мыщ фэдэ Іофтхъабзэхэм ныбжыкІэхэр зэхашъэх, лъэпкъ зэфэшъафхэм азыфагу ныбджэгъуныгъэ илныным, шъхэ-кІэфэныгъэ зэфашІыным фелорышІэх, — ело Мыекълуапэ медицинэ колледжым иллыкІо. — Фестивалым тыхэлэжъэ зэпыт, тиофшлагъэхэр гъэшІэгъонэу, пстэуми афэмыдэу зэрэтшыщтым тыпыл.

Дондуковскэ мэкумэщ техникумым ия 2-рэ курс щеджэрэ Виктория Скибаар мыгъэ апэрэу мы фестивалым хэлэжъагъ. Ащ къызэрэтилуагъэмкІэ, лъэпкъ зэфэшъафхэм якультурэ, ягъомылапхъэхэр шлогъэшІэгъонхэу къыпллыхъагъэх, ыпэкІэ ымышІэщтыгъэу зэригъэшІагъэри бэ.

— Мы фестивалыр сэ лъэшэу сыгу рехы, — игупшысэхэм ташегъэгъуазэ Нарэк Навасардян. — Мыщ зэкІэми нахь зэпэблагъэ тешІы, лъэпкъ зэфэшъафхэм яшэн-зекІуакІэхэми нэлуасэ тафэхъу, зыкІыныгъэр гъэпытэгъэным тыфещэ.

Іофтхъабзэм зыкІыныгъэлэгъорэ лъэпкъхэр нахьыбэ зыхыкІэ, фестивалыр нахь гъэшІэгъоныщтэу къызэрэшІошІырэр Нарэк къыхигъэщыгъ.

Фестивалыр къэгъэлэгъон гъэшІэгъонхэмкІэ баигъэ. Іофтхъабзэм хэлэжъагъэхэм зэхэщаклохэр нэужым афэгушІуагъэх, щытхъу тхылхэр аратыгъэх.

ГЪОНЭЖЫКІО Сэтэнэй.

Сурэтхэр Іэшынэ Аслъан тырихыгъэх.

Игъэхъагъэхэм, ишІэныгъэхэм ахегъахъо

«Илъэсым истудент» зыфилорэ зэнэкьокьур мы мафэхэм Адыгэ къэралыгъо университетым щыкІуагъ. Къыхъэгъэщыгъэн фае мыщ фэдэ Іофтхъабзэ мыгъэ апэрэу Адыгеим зэрэщызэхашагъэр.

«АСО России» зыфилорэ Урысые общественнэ ныбжыкІэ движением и Адыгэ шъолыыр къутамэрэ Адыгэ къэралыгъо университетымрэ ащ кІэщакІо фэхъугъэх. Адыгэ Республикэм гъэсэнэгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ и Министерствэ илэпылэгъукІэ зэнэкьокьур Адыгеим щызэхашагъ. Ар уцугъуитлоу гъэпсыгагъэ. Апэрэм хэлэжъэхэрэм зэкІэми япортфолио агъэхъазырыгъ, ар Іофтхъабзэм изэхэщаклохэм афэгъэхыгъ. ЯтІонэрэр нахь гъэшІэгъоныгъ. Сэнэхъатэу зыкІэ-хъопсыхэрэр, языгъэлэсфыгъо уахътэ зэрагъаклорэр, шлушІэ Іофтхъабзэхэм ахэлэжъэхэмэ, спортым пыщагъэхэмэ кызылтыкІырэ видеоэкъэгъэлэгъонхэр зэнэкьокьум хэлэжъэхэрэм къагъэхъазырыгъэх ыкІи къагъэлэгъуагъэх.

Нэужым «Сэ илъэсым сиристудент» зыфилорэ видео-экъэгъэлэгъонэу тырахыгъэм Іофтхъабзэм къеколлагъэхэр ыкІи жорим хэтхэр нэлуасэ афашІыгъэх. Пстэуми анахъу ежъ мы цІэр нахь къызкІилэжырэр, мыр къыфагъэшъошэнэу къызкІытефэрэр ащ къыщыраІотыкІыгъ.

ШІэныгъэу ІэклэлъхэмкІи, идунеееплыкІэкІи, гъэхъагъэу илэхэмкІи Іофтхъабзэм хэлэ-

сап класс щеджагъ. Адыгэ къэралыгъо университетым хысапымкІэ ыкІи компьютернэ шІэныгъэхэмкІэ ифакультет 2010-рэ илъэсым чІэхъагъ. ШІэныгъэ куухэр зэрэзэригъэгъотыгъэр къэзыушыхъатырэ диплом пльыжытІу илэу университетыр Оксанэ къыухыгъ. Игъэхъагъэхэм джыри ахигъэхъон гухэлъ илэу ар аспирантурэм чІэхъагъ, джырэ уахътэ ащ щеджэ.

— Зыгъэлэсфыгъо уахътэ сІлэ зыхыкІэ, шлуагъэ хэлъэу зэрэзгъэкІоштым сыпыл, — къелуатэ тигушылэгъу. — Спортыр сиклас, зыкъэхъумэжынымкІэ секцием сэкІо. СицІы-кІугъом къыщегъэжагъэу сищІэныгъэ щыщ хъугъэ къашъоми сыклонэу уахътэ къыхэсгъэкІы.

Оксанэ ицІыф гъэпсыкІэкІэ зэкІэ шлогъэшІэгъон. Гъэмэфэ зыгъэлэсфыгъом лагерьхэм вожатэу Іоф ащишІэщтыгъ. Университетым щеджэфэ шлушІэ Іофтхъабзэу щызэхашэхэрэм чанэу ахэлэжъэщтыгъ. «Бабушка + дед = Интернет» зыфилорэ волонтер проектэу Адыгэ къэралыгъо университетыр кІэщакІо зыфэхъугъэм ипэшагъ. Нэжълужь нэбгырэ 73-мэ компьютерым, Интернетым афэгъэхыгъэ шІэныгъэхэр аригъэгъотыгъэх. Дунэе студенческэ фестивалэу «Студенческая весна на Кавказе» зыфилорэми Оксанэ хэлэжъагъ.

Аспирантурэм щеджэ нахь мышІэми, пшъэшІэ ныбжыкІэм къыухыгъэ факультетым идекан игуадзэ ипшъэрылхэр джырэ уахътэ егъэцакІэ. Зыфэгъэзэгъэ лъэныкьор зэрифэшъуашэу ыгъэцэ-кІэныр Оксанэ шэн дэгъоу хэлъхэм ащыщ.

— «Илъэсым истудент» зыфилорэ зэнэкьокьур зэрэкІоштыр зызэхэсэхым, сыхэлэжъэнэу гухэлъ сшыгъэ, — ело ащ. — Ау текІоны-

жъагъэхэм зэкІэми анахь къахэщыгъэу, Гран-при къызыфагъэшъошагъэр Мэлхъожь Оксан ары.

— СицІыкІугъом къыщегъэжагъэу еджэным имызакъоу, Іофтхъабзэ зэфэшъафхэм сигуапэу сахэлэжъэщтыгъэ, — къытфелуатэ «Илъэсым истудент» хъугъэ Оксанэ. — Гурыт еджаплэм сыщеджэфэ искусствэмкІэ еджаплэми илъэси 6-рэ сыкІуагъ ыкІи хореографическэ отделениер диплом пльыжыкІэ къэсыухыгъ.

Оксанэ Мыекълуапэ дэт я 22-рэ гимназием ифизикэ-хы-

гъэр къыдэсхыныр сшлагъэп. «Илъэсым истудент» зыфилорэ цІэр къысфагъэшъошагъэу слэ-къуацІэ къызалом, апэрэ нэгъэупІэлэгъухэм ар сшлэш хъугъэл, — къелуатэ Оксанэ. — Нэужым залым синыбджэгъоу чІэхэр къысфэгъушІохэ зэхъум, нахь зыкъэсшІэжыгъ. Сэнэхъатэу къыхэсхыгъэм ыпэкІи Іоф рысшІэнэу, сшІэныгъэхэм ахэзгъэхъонэу гухэлъ сшІ, — къытфелуатэ Оксанэ. — ТекІоныгъэу къыдэсхыгъэр макІэп, ау ыпэкІэ сыллыкІотэн, гъэхъэгъэшІухэр сшыны гухэлъхэр сшІэх.

(Тикорр.).

Адыгеим лъэпкъ къашъомкІэ и Къэралыгъо академическэ ансамблэу «Налмэсым» хэтхэм лъэшэу гухэкІ ащыхъугъ ансамблэм иартистэу Яхъулэ Руслъан Аслъан ыкъом идунай зэрихъожыгъэр ыкІи ащ иунагъорэ илахылхэмрэ афэтхъаусыхэх.

Лъытэныгъэ зыфэсшлэу Рэмэзан!

Уимэфэк! мафэк!э, уныбжъ илъэс 80 зэрэхъурэм фэш! республикэ гъэ-зетэу «Адыгэ макъэм» шылажьэхэрэм ац!эк!э ык!и сэ сшъхэк!э сыкыпфэгъуш!о!

Илъэс 40-м кхъехъугъ «Адыгэ макъэм» узылажьэхэрэм. Теуцожь районым шыкхъабархэр, иц!ыф пэрытхэр, игумэк!хэр гъэзетеджэхэм языгъа-шлэхэрэр оры. Гъэхъагъэу районым илэхэри гушхуагъэр кхъахъэу кхъот-хыхъэх, лъэнык!о зэфэшхъафхэмк!э хахъохэр кхыхогъэхъы.

Шылэныгъэм шулъэгъуныгъэу, лф-шлэным фыщытык!эу афыуилэмк!э щысэ зытетхырэ лфышлэу непэ укытхэт. Уилэжъах!э, уиакхылы-шуагъэ, уигъэхъагъэхэм лъытэныгъэ мыухыжъыр атефэ.

Укызырэддэлажьэхэрэм пае непэ «тхъауегъэпсэу» кыиот!о ык!и уимэфэк! мафэк!э тыгу кыидд!эу тыкыпфэгъуш!о! Псауныгъэм кык!и-мыч!эу, уилахып-благъэхэм яхъяр плъэгъоу, яфабэ зэхапш!эу, уимафэ-хэр зым нахы адрэр нахъ гуахъоу ипхынх!эу, уипч!элупэ хъяр к!уап!эу, шу плъэгъурэ лф!эу пш!эрэм пщиз кыпхигъахъоу илъэсыбэ кхъэбгъэ-шлэн!эу тыпф!эл!о! Уигух!эл!ыш!ухэр Тхъэм кыб!дегъэхъух!

ДЭРБЭ Тимур.

Нэхэе Рэмэзан 1935-рэ илъэсым Теуцожь районым ит кхъаудж!эу Дж!э-дж!эхъабл!э кхыщыхъугъ.

1954-рэ илъэсым гурым едж!ан!эр кхызеухым, ст!аниц!эу Дондуковск!эм д!этыгъэ м!экхум!эц едж!ан!эм зоотех-ник с!эн!эхъатыр щыз!эригъэ-гъотыгъ. 1955 — 1958-рэ илъэсхэм д!эм кхъулыкху щихъыгъ. 1958-рэ илъэсым Теу-цожь райгъэзет!эу «По ле-нинскому пути» зыфи-лощтыгъэм м!экху-м!эщымк!э иотдел ипащ!эу лф!эу ыш!агъ. Н!эужым Брюховецк!э райгъэ-зетым м!экху-м!эщымк!э иотдел ипащ!эу л!эж!агъэ.

1960 — 1962-рэ илъэсхэм партием и Теуцожь райком иинструкторыгъ, Дж!эдж!эхъабл!э кхъодж!э Советым итхъам!этагъ, Теуцожь автохозяй-ств!эм ипарторганизацие исекретарыгъ. лф!эу ыш!!эз, заочн!эу Кубанск!э м!экхум!эц институтыр, ет!ан!э аспирантур!эр кхыу-хыгъэх. Дж!эдж!эхъабл!э колхозым иагроном-семеновод!эу, Теу-цожь райгъэзет!эу «Знамя коммунизма» м!экху-м!эщымк!э иот-дел ипащ!эу, Теуцожь былымгъ!эпщ!эрып!э совхозым иагроном ш!хъа!эу, ипартб!юро исекретар!эу ык!и Оч!эпщ!ые совхоз!эу «Пс!экхупс!э» ипартком исекретар!эу лф!эу ыш!агъ.

1973-рэ илъэсым ищыл!э м!аз!э кхыщегъ!эж!агъ!эу республик!э гъэзет!эу «Адыгэ макъэм» икорреспондент!эу Теуцожь районым иц!элаж!э. Урысые Федерацием ижурналистхэм я Союз х!эт, Адыгэ Республик!эм изаслуженн!э журналист, Теуцожь районым иц!ыф гъ!эш!уагъ.

Шушлэным езэщыр!эп

Ап!э д!эд!э Нэх!эе Рэмэзан зыщыс-лъ!эгъугъ!эр сичыл!э гупс!эу Оч!эпщ!ый. А л!эхъаным джыри едж!ап!эм сич!эсыгъ. Сят!эр!э с!эрыр!э урамым тырык!о!э, ху!у!фыгъ!э ныбжык!э гор!эм с!элам кхырихи, ы!ап!э кхыу-бытыгъ. Ежыри п!эгъуш!уати, «лофым с!ыд!эу уехъул!эр!э, Рэмэзан?» ы!уи еупч!ыгъ. Т!эк!у л!ушхыпч!ык!и, адр!э-ми кхыриложыгъ: «Уез!эгъышт, ц!ык!у-ц!ык!у».

Тичыл!э щыщх!эр с!эш!эх!эти, мыд-р!эр зык!ысимынал!эу с!эгъ!агъоу сят!э зыф!эгъ!эгъагъ: «Пап, х!эта угуш!о!э уз!эгъушы!агъ!эр? С!э ап!эр!эу с!эл!эгъ!эу». «Дж!эдж!эхъабл!э Н!эх!ае!м!э ащыщ. Тисовхоз!эу «Пс!экхупс!э» ипартком исекретар!эу л!энат!э кхы!уагъ!эхъагъ, зыпш!э умык!он к!ал!эу ал!ыт!э», — з!эр!эф!эр!эз!эр ымак!э кхых!эщ!эу кхы!уагъ.

Егъаш!эми с!ш!эны!эп ащыгъум з!э-гор!эм гъ!эзетым и!офыш!э т!эхъу-ныш!э, илъ!эс 30-м ехъур!э л!эхъ!эу гъ!эзетым иредакцие т!ыщыз!эд!эл!эж!э-н!эу...

Маф!э гор!эм тиредактор ш!хъа!эу Хъак!эмыз!э Бибол!эт сель!эл!угъ дис-сертацием епхыгъ!эу Москва с!ык!он фаеш!э, отпуск кхыситын!эу (ащыгъум комп!ютерх!эр щы!агъ!эх!эп). Ц!ыф гум!эк!ыл!э д!эд!эу щытыгъ!э Бибол!эт кхыс!эупч!ыгъ «Тыд!э уисын угу х!эл!э Москва ук!ом!э?» ы!уи. Анахъ с!ыз!эгъ!эгъум!э!эр!эм кхытыригъ!эфагъ ш!хъае, с!ытхъаусых!эн!эу сыфаепти, «К!о ари зыгор!эуш!т!эу хъун» с!уагъ!э. Ары ш!хъае, у!ауж ик!ы!н!эу щытыгъ!эп Гумзагъ!э (Тхъ!эм дж!эн!эт л!эап!эр кхырет, ык!ыбк!э!э заг!ор!э ар!эуш!т!эу т!эдж!эщ!ыгъ!э).

«С!ыз!эр!эпх!апл!эр!эмк!э, уз!эрысын уи!эп. Хъак!эщым уит!ысхъ!эми, ф!э-т!эр уубытыми, кх!эл!эш!ом пш!о щы-тырахышт. Арыш!э, мо з!э кхыос-лош!тым кх!ед!эу. Нэх!эе Рэмэзан ыш!ыпхъ!оу Шайд!эт ыпхъ!у унагъ!о и!эу Москва щ!эпс!эу. Кукул!эк!э едж!эх. Иш!хъ!эгъуи ежыри ц!ыфыш!у д!э-д!эх. С!э уи!оф изытет Рэмэзан!э фы-х!эз!эгъ!эпс!ышт. Ах!эм яун!э уисын!эу ы!ом!э, умыук!ыт!эу еуцуал!э». Ащ л!ыпыт!эу с!ыкхъ!эгъу!агъ: «Хъау, с!ыол!э!у, Бибол!эт, хъайнап!э с!ымыш!э, зи емы!у. Зык!и с!ымыл!э-гъ!эгъ!эу ц!ыфх!эм с!ыд!эуш!т!эу с!ык!они сах!эт!ысхъ!аш!т!э!»

Ащ ы!уж м!эфит!у гор!э т!эш!агъ!эу Рэмэзан щхыпч!ыз!э сикабинет кхы-хъагъ, к!ыхъ!э-пыхъ!э зыримыгъ!эш!эу мыр!эуш!т!эу кхыс!ы!уагъ: «Соф, с!шып-хъ!у ф!эд!эу с!ыопл!ы ык!и занк!эу кхыос!о!э зиун!э уисыш!тх!эр н!эгъуи-хыгъ!эу з!эр!эщ!ытх!эр. Адыгеим ик!эу х!эт аф!ак!оми боу агъ!эл!эп!э, ет!ани о Н!эх!ае!м!э уряпхъ!у. Кукул!э дунайр ф!эхъ!ужыш!т!эп...»

С!ызых!эхъагъ!эх!эр з!эр!а!уагъ!эм ш!ок!ых!эу кхыч!эк!ыгъ. М!эф!э 20-м кхык!о!ц!э сиун!э сисым ф!эдагъ. Лени-ным ыц!эк!э щыт тхы!л!эдж!ап!эм с!ыпш!ыгъ!эу пчыхъ!эр!э с!ыкхызык!ы-жык!э, ащыщ!эу сагъ!эшхыш!тыр, кхысф!аш!эщ!тыр амыш!эу сауж итыгъ!эх.

Неп!э кхызн!эсыгъ!эм тыз!эфытео, Дж!эдж!эхъабл!э кхык!о!х!эм!э, тыз!э-ло!к!э. Рэмэзан з!эр!эгук!эгъум ф!эд!эу ах!эми агу з!эл!ухыгъ.

Рэмэзан, илъ!эс 80 узыщыхъур!эм с!ыпф!эл!эу ипсауныгъ!э кхыщымык!эу, кх!эбл!эжыгъ!эу ш!хъ!эк!аф!эу ц!ыфх!эм кхыпф!аш!ыр!эм кхык!имыч!эу, уи!упл!э ш!эб!э дах!э тыгу кхыдищаеу б!эр!э укытх!этын!эу.

ТХЪАРКХЪО
Сафьет.

Хъал!эл!эу ил!э!эпк!э ф!элаж!э

Нэх!эе Рэмэзан!э ныбдж!эгъуб!э и!э. Ах!эм с!эри зык!э сащыщ. Б!эш!агъ!э тызыз!эр!эш!эр!эр — илъ!эс 40-м кх!е-хъ!угъ. Ащ ф!эди!э уах!эт!эм л!эпк!э гъ!э-зет!эу «Адыгэ макъэм» иредакцие лф!эу щыз!эд!эт!ш!агъ. А ох!т!э к!ыхъ!эм ина-хыб!эм маф!э кх!эс тыз!эр!эл!эгъуш!тыгъ!э-ми, тыз!эз!эщ!эу зык!и кхых!эк!ыгъ!эп. Тиз!эныбдж!эгъуныгъ!э л!эпс!э пыт!э ф!эхъу-гъ!эу с!пыт!эр!эр Рэмэзан!э ц!ыфыш!оу, уи!ыт!эн ык!и уигъ!эш!он ы!эк!л!эу, и!эмк!э хъал!эл!эу кхыб!д!эгъуш!т!эу, ш!ып-кх!эгъ!э-з!эф!агъ!эр изек!уак!эх!эм л!эап-с!э афиш!эу з!эр!эщ!ытыр ары.

Синыбдж!эгъу редакцием ч!эс!эу ащ иотдел!эу м!экху-м!эщым ф!эгъ!эгъ!эм илъ!эсыб!эр!э лф!эу щыз!эд!эт!ш!агъ. Ныб-

дж!эгъуныгъ!э-лъыт!эныгъ!эу тазыфагу и!ыым ф!эш!э редакцием и!офыш!эх!эр з!эшищ!к!э кхытадж!эщ!ыгъ!эх. Илъ!эс заул!эк!э т!эщ нахъыж!э Ш!одж!э Ас-л!анч!эрые нахъыж!эк!э, с!э гурытк!э, Рэмэзан!э нахъык!эк!э тык!ош!тыгъ. Б!эр!э тыз!эр!эз!эгъус!эр!эм, тизек!ок!э-ш!ык!эх!эр з!эр!эз!ет!эф!эх!эр!эм, ныбдж!эгъуныгъ!эш!оу тазыфагу и!ыым апае а л!эхъаным анахъыж!эх!эу редакцием щы!л!эж!эщ!-тыгъ!эх!э Б!эдж!эн!э И!яс, Хъак!эмыз Р!э-щыд!э, Хъуш!т Хъалид!э, н!эмык!эх!эми б!эр!э кхыта!ош!тыгъ: «Тыш!о!хъуапс!э нахъ, тыш!о!ш!ыгъур!эп, шъуин!ыбдж!эгъуныгъ!э нахъ пыт!э з!эпыт!э б!э з!эд!эщ!о!гъаш!»

Рэмэзан!э ш!эн д!эгъуб!э х!эл!э. л!а-хып благъ!эу и!эх!эм афиш!эщ!ыт!эмк!э

ныбжы кх!огъан!э ыш!ыгъ!эп, зич!эзыу лф!ш!л!эн!эу неп!э з!эш!уихын фаер ш!хъа-х!эу неущ ыгъ!эц!ак!эми хъун!эу ы!пы-тагъ!эу зык!и кхых!эк!ыгъ!эп. Кхыгъ!эш!а-гъ!эм л!эн!эт!э з!эф!эш!хъафх!эр ыгъ!эца-к!эх!эу кхых!эк!ыгъ!эш!э, ш!ук!э ыц!э рамы!уагъ!эм!э, «ф!эгъ!эц!эк!агъ!эп», «зы!у-тым еп!эсыгъ!эп» х!эти ы!уагъ!эп.

Рэмэзан!э игъ!эш!э сыхъат илъ!эс 80 кхыгъ!эл!эгъуагъ!эш!э, с!игуап!эу ы!ап!э пыт!эу-пыт!эу с!эубыты. Кхыгъ!эш!эщ!ыт!эм н!эшхъ!эг!о кхыф!эмык!он!эу, имаф!эх!эр ч!эфыгъ!о ык!и ич!эщ!х!эр р!эхъат з!эпы-тынх!эу, р!эн!эу ы!л!э пыт!эу тетын!эу, ипсауныгъ!э пыч ф!эмыхъун!эу, б!эгъаш!э хъун!эу синыбдж!эгъ!эу сыф!эл!эо.

Л!ЭХЪУС!ЭЖЪ Хъадж!эр!эт!ый.

Мыпшъыр!э, мышъхъахыр!э журналист

Ар!эуш!т!эу Нэх!эе Рэмэзан!э ф!эгъ!эхъыгъ!эу ти редакцие щ!алоу б!эр!э з!эх!эпхышт. Т!эр!эз ык!и. з!эсипш!э пч!агъ!эгъ!эх!эм Рэмэзан!э Адыг!эк!ыали, Теу-к!э райо!нри з!эди!ыгъ!эх!эу, ах!эм с!ыд ф!эд!э гъ!э-ш!агъ!э кхыащыхъугъ!эми, анахъ журналист бжык!эх!эми щыс!э тырахым!э хъун!эу, ох!т!э з!э тыримыгъаш!эу, неп!эр!э тех!ническ!э амал!эу л!эх!эр кхызифигъ!эф!ед!эх!эз!э, итхыгъ!эх!эр ит!л!эгъ!эл!эсых. Гуш!ы!эу «собкор» зыф!ат!ор!эм хъан!э кхыгъ!эш!ыпк!эж!эу, ипшъ!эр!ыл!эх!эр ч!а-гъ!эгъ!эц!эк!эх.

Гъ!эз!эт жанр!эх!эр з!эк!э д!эгъ!оу Рэмэзан!э егъ!э-з!эх. Зиш!огъ!эш!о кхык!ор!эр еж!э м!экху-м!эщым и!ык!э з!эр!эфыри!эр, ащ епхыгъ!э лф!ыгъ!ох!эр з!э-л!эблагъ!эх!эр ары. Дж!аш! ф!эд!эу ц!ыф гъ!эш!л-н!эу з!эрихыплагъ!эх!эм, лф!эу зыдиш!л!эн!эу хъугъ!э-л!э аф!эгъ!эхъыгъ!э зарисовк!эх!эри кхыд!эхъух.

О!м изытет емыл!ытыгъ!эу, Рэмэзан!э имашин!э районым, Адыг!эк!ыал!э б!эр!э ащып!л!эгъуш!т,

ц!ыф гум!ыпс!эф!эу з!эр!эщ!ытыр кхых!эщы, ары ежыри с!ыд ф!эд!эр!э лф!тхъабзи зык!ырагъ!эблагъ!эр!эр. Аш!э з!эк!эми игъ!ом ык!и иф!эш!уаш!эм тет!эу кхытеф!эр!эр, ипшъ!эр!ыл!э з!эригъ!эц!эк!эщ!тыр. Ар илъ!эс пч!агъ!эгъ!эх!эм лф!ш!л!эп!э з!эф!эш!хъаф!эу зы!уыгъ!эгъ!эх!эм, п!эщ!э л!эн!эт!эу з!эрихъагъ!эх!эм апсыхъ!эгъ!эу ц!ыф, ищы!л!эныгъ!э бай кхыхихыгъ!э ш!эныгъ!эр, джы з!эрыл!эж!эр!э с!эн!эхъа-тым л!эш!эу кхыщыш!хъап!эжы.

Рэмэзан!э и!ахып!эх!эмк!э, игупс!эх!эмк!э з!эр!эх!ал!э-пыр, р!эн!эу зыгор!эм ф!эгум!эк!ыныр, б!эм!э ал!ы!л!э-сыныр, иш!уагъ!э аригъ!эк!ыныр з!эриш!эныр кхых!эщы, ежыри л!ыт!эныгъ!э ах!эм з!эк!эми кхыф!аш!ы. Ныб-дж!эгъ!ух!эмк!и ар бай. Ах!эр з!эк!э кхыб!д!эхъуныр на-сыпыгъ.

Ныбж!э дах мы маф!эх!эм Рэмэзан!э хигъ!эун!эфы-к!ыр!эр. Сыф!эл!эо с!ш!оигъ!у тап!эк!и ипсауныгъ!э кхык!имыч!эу, ц!ыфх!эм ш!у ал!эгъ!оу, гух!эл!ыш!оу и!эх!эр кхыд!эхъ!оу илъ!эсыб!эр!э джыри п!эз!эун!эу.

ЖАК!ЭМЫК!О Амин!эт.

ТИКЪЭГЪЭЛЪЭГЪОНХЭР

Шаим икьежыаклэрэ игъэфедэнрэ афэгъэхьыгъэ къэбархэр бэрэ зэхэтэхы. Хэбзэ шапхэ илэу шаим зэремышгохэрэр, нэбгырэ пэпчъ ишлонгъоныгъэхэр кыдылгыгъэхэрэ шаир ланэм зэрэтырагъэуцорэр шылэныгъэм шытэлъэгъу.

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ музей кыщызэуахыгъэ къэгъэлъэгъоныр шаим икьебархэм яхылаагъ. Шаим и Институтэу Шъачэ дэтым икьутамэу Адыгем кыщызэуахыгъэм ипащэ игуадзэу Борис Корзун зэхэхэм кыщилотагъэм шлэныгъэ лъапсэ ил. Ащ зэрэхигъэуэфыкыгъэу, пэсэ лъэханым шаир цыфхэм агъэфедэщтыгъ, апэу ашыщтыгъэ шьонэу шыт. Илээс

мини 5-клэ узэклэлэбэжымэ, Китаим шаим игъэфедэн шыфежыгъагъэх. Москва щызэхашэгъэ къэгъэлъэгъоным адыгэ шаим апэрэ чыплэр кыщыфагъэшъошагъ.

1638-рэ илээсым Монголием ихъанэу Алтын Москва кызэ-клэм, урыс пачыхъэу Михаил чайдэ 4 шлухафтын фишыгъагъ. Шлухафтын а лъэханым анахъ лъаплэу хъаным ылы-

Адыгэ шаир анахышлэу

тэгъагъ. Я XIX-рэ ллэшлэгъум шаир Урысыем шызэлъашагъ.

Урысыем шаир кыщыгъэклэу 1900-рэ илээсым шыфежыгъагъэх. Шъачэ пэгъунэгъоу лолшлалэр кыщызэуахыгъагъ. 1938-рэ илээсым Адыгеим икьушхъэ лъапсэхэм япсэулэхэм шаир цагъэ-тлэхьыгъагъ. Мэкъумэщ шлэныгъэхэмклэ докторэу И. Чхайдзэ клэщакло фэхьугъагъ. Ащ фэдэ темыр чайдэ дунаим нахьыпэкклэ кыщыгъэклыщтыгъэп. Адыгэ шаир, нэмыкхэм ябгъапшэмэ, шлуагъэу хэлъымклэ анахъ дэгъу. Тиреспубликэ шаир нахьыбэу кызэрэцагъэклыщтым фэгъэхьыгъэ лолфыгъохэр цагъэцаклэх. 2015-рэ илээсым шаеу цаугъоижьыгъэр тонни 3-м нахьыб.

Лъэпкъ музейм идиректорэу Джыгунэ Фатимэрэ Борис Корзунрэ шаим игъэфедэн тегушылэхэрэ, шысэ гъэшлэгъонхэм тащагъэгъозагъ. Б. Корзун кызэрэхигъэщыгъэу, шаим игъэхъазырын мэхъэнэ ин дэдэ ил. Идэгъугъэ къэлшлэным фэшл шлэныгъэлэжхэм яушэтынхэр кыдэмылбьтэхэ хууцтэп.

Мэфэшлукъо Шангулэ Тыркуем кыкыжыгъэ. Ащ кылотархыгъ.

гъэхэр хэушхъафыкыгъэу кыхэтыутынхэу тыфай. Егъэзыгъэклэ тилъэпкъэгъухэм Адыгеир къабгыни, Тыркуем шыпсэунхэу зырагъажьэм, шылаклэу ялагъэр дэгъугъэп. Шаим игъэфедэн епхыгъэ амалхэр ллэуж нахьыжхэм дэгъоу ашлэщтыгъэх, ланэм сьд фэдиз гъомылапхъэ тырагъэу-цаугъэми, шаир зыщагъэгъупшэ-щтыгъэп, анахъ шхъалэу алы-тэщтыгъ.

Музейм шлэныгъэмклэ илофышлэу Мамырыкьо Саидэ шаим игъэфедэн кытегушылаагъ. Лэшлу-лушлукхэр, адыгэ кьуаер, нэмык шхыныгъохэр шаим кьеклукх. Лъэшыщэу агъэстырыгъэ шаим уешъоныр дэгъоп. Пчыхъэр хэклотагъэу чайдэ пытэм уешъоныр фэдэп.

Музейм икьэгъэлъэгъонхэм шаир зэрагъэхъазырырэм, лэм-псымэу ащ ищыклагъэхэм, фэшхъафхэм яхылыгъэ къэбархэр гъэшлэгъонх. Космонавтэу Юрий Гагариным кызэри-логъагъэу, шаир ныбджэгъухэри дэгъух пытэхэу, лэшлукъу шымытхэ зыхьуклэ.

Сурэтыр музейм кыщытыра-хыгъ.

Зэхэзышагъэр ыкли кыдэзыгъэклырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ лолхэмклэ, лэклэб кьэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырлэ зэпхыныгъэхэмклэ ыкли кьэбар жьугъэм иамалхэмклэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшылэр:
385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхъалэм иапэрэ гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-пшъэдэклэжы зыхьэр секретары:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын лолхэмклэ, телерадиокъэтынхэмклэ ыкли зэлъы-лэсыклэ амалхэмклэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэорышлал, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр **ПИ №ТУ23-00916**

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэклэмкли пчъагъэр
4300

Индексхэр
52161
52162
Зак. 990

Хэутыным узшыклэтынэу шыт уахьтэр
Сыхъатыр 18.00
Зыщыклэтынэгъэхэ уахьтэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор
шхъалэр
Дэрбэ Тимур

Редактор шхъалэм иапэрэ гуадзэр

Мэшлэкъо Саид

Пшъэдэклэжы зыхьырэ секретары
Жаклэмыкьо Аминэ

ГАНДБОЛ. СУПЕРЛИГЭР

Клэухым пшлуахьыныр гухэкл

«АГУ-Адыиф» Мыекьуапэ — «Ставрополье-СКФУ» Ставрополь — 30:32 (11:19, 19:13).

Шэклогум и 18-м Мыекьуапэ шыздэшлагъэх.

Зезыщагъэхэр: М. Гайно — Белгород, А. Приемко — Москва хэку.

«АГУ-Адыиф»: кьэлэпчъэлутхэр: Калинина, Кожубекова; ешлэклэхэр: Куцевалова, Шъэоцлыклу — 2, Головки — 5, Грбавчевич — 7, Исаченко — 8, Мартыненко, Неупокоева — 3, Васильева — 3, Серадская — 2.

Апэрэ такыкь 30-р хьаклэхэм 19:11-у ахыгъ. Ешлэгъум теклоныгъэр кыщызэуахыщтыр пэшлорыгъэшъэу кьэлшлэн плэеклы-нэу зылытэхэрэр зэлуклэгъум шытлэгъугъэх. Арэу шытми, «АГУ-Адыифым» тигъэгугъэн ыльэклыгъ.

Командэм икапитанэу Ольга Исаченкэм гупчэм шыригъажьэ-зэ ухъумаклохэм апхырыкыщтыгъ, ябэнызэ кьэлэпчъэм лэгуаор зэлэпкыклоу зауэрэ ридзэгъ. Милица Грбавчевич кьулайныгъэу хэлъымрэ кьуачлэмрэ зэпхыгъэхэу ешлалэм щигъэфедэщтыгъэх, хъагъэм лэгуаор зэрэридзэрэ шыклар залым члэхсэм агъэшлагъоштыгъ, лэгу фытеоштыгъэх. Анна Головки пшъэшъэ ишыгъ, пхъашэу бэнэным фэмыхъазы-рэу кьэлъагъо. Аннэ «зэклэна-гъэм» фэдэу ыпэкклэ зылыклэ,

ухъумакло анахъ пытэхэри кы-зэрэнэклых, кьэлэпчъэм лэгуаор ашлудедзэ. Инесса Неупокоева шъобжыр ыгъэхъужыгъ, коман-дэм шлуагъэ кыфыхызызэ щешлэ.

Анастасия Серадская испорт шъуашэ иуцожыгъэгъоп. Пшъашэр лъэлъагъ, лъэшэу лэгуаор ыдзыным фэгъэсагъ. А. Серадскаямрэ Шъэоцлыклу Миланэрэ зэгъусэхэу сэмэгубгъум щешлэх. Хэклыплэ гъэшлэгъонхэр зэлуклэгъум кыщызэдагъотэу тэлъэгъу, ау нахьыбэрэ тагъэгъушлоным фэшлэ тяжэн фаеу тэлъытэ. Марина Васильева ешлалэм тэфэзэ хъагъэм лэгуаор ридзэныр нахьыбэрэ кыдэхъунэу фэтэлэ. Анахъэу тызыгъэгугъэрэ кьэлэпчъэлутэу Виктория Калинина ары. Цыхъэшлэгъоу зэрэшлэрэм ишлуагъэкклэ, тикомандэ хэтхэр бэрэ апэкклэ елых.

Зэлуклэгъур аухынклэ такыкь 15 кызэнэм, пчъагъэр 22:26-у хьаклэмэ ахыщтыгъ. Ащ ыпэкклэ 11:20-у пчъагъэр зэрэщытыгъэр кыдэплъытэмэ, тиспортсменкэхэм уащытхъунэу атефэщтыгъ. О. Исаченкэм тлогъогъо хъагъэм лэгуаор ридзи, 26:28 хъугъэ. Марина Васильева ешлалэм тефагъэу ухъумаклохэм ябэни, лэгуаор кьалэклихыгъ, хъагъэм ридзэгъ. Пчъагъэр 29:29-рэ хъугъэ, тикомандэ фэгумэклихэрэр лъэшэу лэгу фытеох. А. Серадскаям М. Шъэоцлыклу ыпэкклэ регъэ-ллы, Миланэ изакъоу кьэлэпчъэ-лутым еклугъ, ау лэгуаор зэрэ-фаеу ыдзыгъэп, кьэлэпчъэлутым кызэклэидзэжыгъ. А. Головки пчъагъэм хигъэхъонэу чыплэшлу ифагъэми, лэгуаор шъэбашэу ыдзыгъ, кьэлэпчъэлутым шлоклы-гъэп.

— Пчъагъэм хэзгъэхъонэу сэри амал силагъ, ау кьэлэпчъэм лэгуаор дэсымыгъафэу сыблэугъ,

— кытылаагъ зэлуклэгъум ыуж Милица Грбавчевич.

Хьаклэхэм янасып кычлэ-кыгъ, тухъумаклохэм ямэхалэ-хэр агъэфедэхэрэ гъогъуищэ хъагъэм лэгуаор радзэгъ. А. Головки пчъагъэм хигъэхъуагъ, ау хьаклэхэр тапэ чыжъалоу ишы-гъэх — 30:32-у тшлуахыгъ.

Пресс-зэлуклэр

Хьаклэхэр гушлуагъэх, текло-ныгъэр Мыекьуапэ кызэрэщы-дахыгъэм ягуетыныгъэ кылыты-гъэу алытэ, финалым хэхъан-хэм фэбэнэщтых.

«АГУ-Адыифым» итренер шхъалэу Анатолий Скоробогатовым ыгу ихыкылар кыбгу-рылонэу шытыгъ. Мэфэ зауэ зытешлэклэ шхъэихыгъэу ты-зэдэгъушлэнэу тыззэгъыгъ.

Сурэтым итыр: **Ольга Исаченкэр ухъумаклохэм апхы-рэкли.**

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЬ Нурбий.